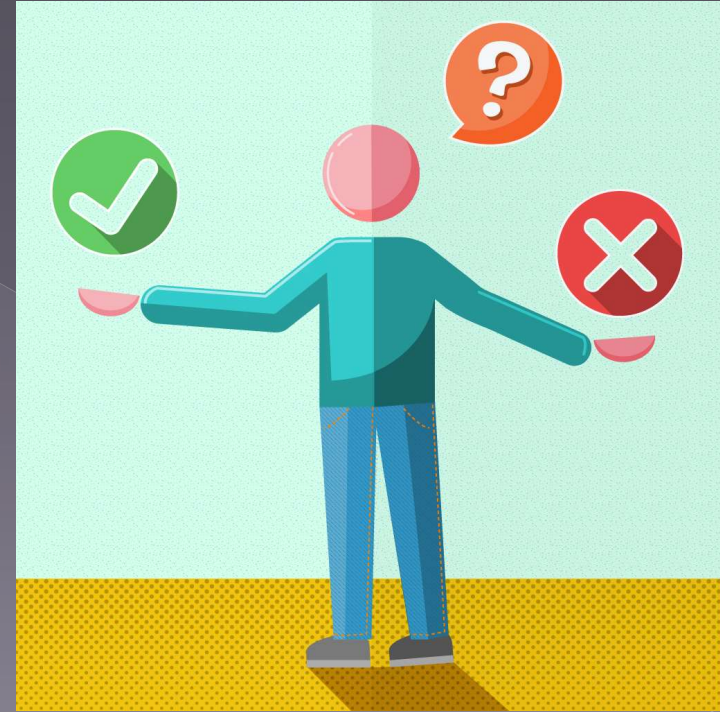


# ETİK, GÜVENLİK VE TOPLUM

# Bilgisayar Bilimi / python

ETİK  
NE  
DEMEK?



# 1. Etik Değerler

- Bireylerin ahlaklı ve erdemli bir hayat yaşayabilmesi için hangi davranışlarının doğru, hangilerinin yanlış olduğunu araştıran bir felsefe dalı
- Temelinde güzel ahlaklı, adaletli ve iyi insan olma
- Bir konuya ya da belirli bir meslek dalına özgü etik davranışların tamamı **etik değerler** olarak tanımlanabilir.
- Bilişim teknolojilerinin ve İnternet'in kullanımı sırasında uyulması gereken kuralları tanımlayan ilkelere **bilişim etiği** denir.

- ◎ 1 Fikri Mülkiyet
  - > Telif hakkı
  - > Lisans
    - Cc
    - Gpl
  - > Patent
- ◎ 2 Erişim
- ◎ 3 Gizlilik
- ◎ 4 Doğruluk

## Fikri Mülkiyet

- Kişinin kendi zihni tarafından ürettiği her türlü ürün sahipliği
- Fikirler, şarkı sözleri, şiir, resim, fotoğraf, yazılımlar
- Eserlerin (bilgi alanı için geliştirilen yazılımlar) sahibi kimdir ve kimlerin kullanımına izin verilmiştir?
- <https://ggm.gtb.gov.tr/sikca-sorulan-sorular/ticari/fikri-mulkiyet-haklari>

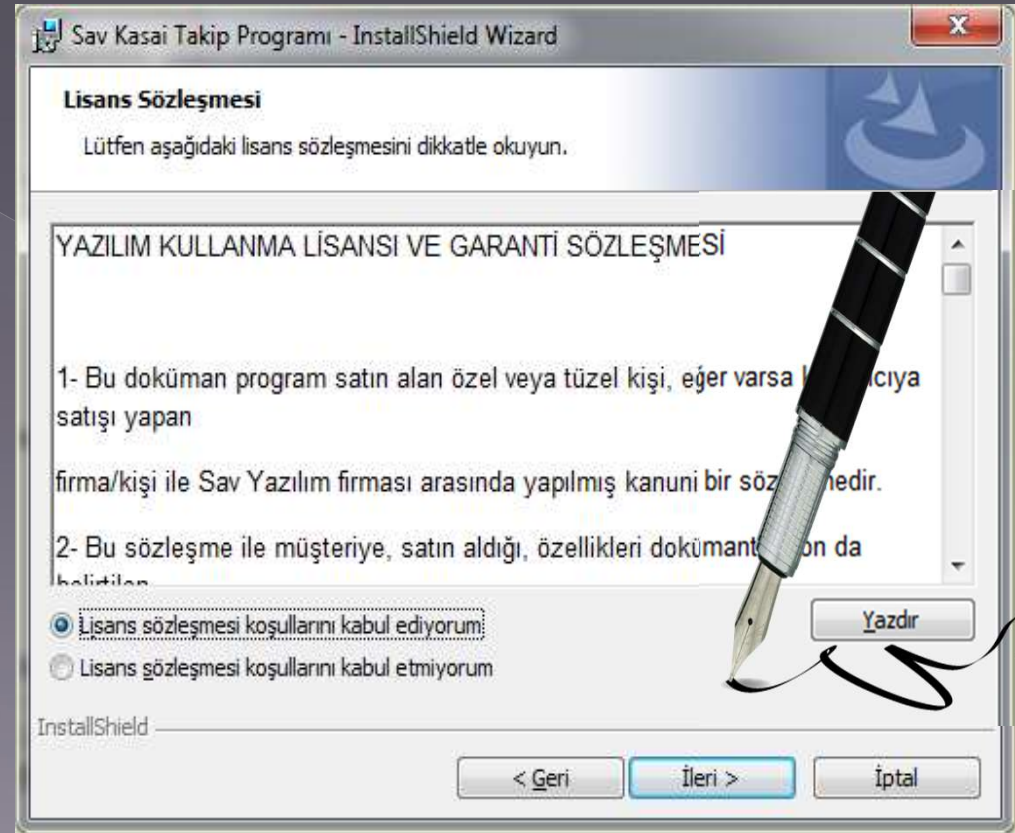


## Telif Hakkı

- Fikir sanat ürününün satılması, çoğaltılması, dağıtılması, paylaşılması gibi tüm hakları içerir.
- Telif Hakkının doğması için tescile gerek yoktur. Fikir ve sanat eserleri üzerindeki haklar eserin üretilmesiyle birlikte doğar.
- Bilgisayar yazılımları ve oyunların tescillenecek Telif Haklarının alınması zorunludur.

Lisans : Fikir sanat ürününün, yazılımın kullanılmasında kullanıcının haklarının ve sınırlarının belirlendiği sözleşmedir.

- Lisanslama işlemlerinde iki organizasyon öne çıkmaktadır.
- ❖ CC(creative commons)
- ❖ GPL(General public lisans)



# Creative Commons Lisansı (CC)



- Creative Commons, telif hakları konusunda esneklik sağlamayı amaçlayan, eser sahibinin haklarını koruyarak, eserlerin paylaşımını kolaylaştırıcı modeller sunan, kar amacı gütmeyen bir organizasyondur.
- Bu organizasyona dahil olan eserler, kaynağı belirtmek on şartıyla belirli kısıtlamalar göz önünde bulundurularak kullanılabilir.

## Koşullar

# Creative Commons (CC)



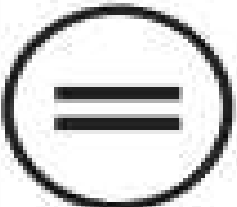
**Attribution - Atrif:** Eserin ilk sahibinin belirtilmesi koşulu. Bu koşulu barındıran lisansa sahip eserlerde, eseri yaratan ilk kişinin mutlaka belirtilmesi gerekiyor.



**Share Alike - Aynı Lisansla Paylaş:** Lisans modelinin korunması koşulu. Bu koşula sahip eserlerin türetilmesi veya yeniden yayınlanması ancak onu barındıran yeni eserin de aynı lisansa sahip olması şartıyla gerçekleşebilir.



**Non-Commercial - Ticari Olmayan:** Eserin ticari amaçlı kullanılmaması koşulu. Bu koşulu şart koşan eserlerin türevlerinin veya orijinallerinin sadece ticari olmayan ürünlerde kullanılması mümkün (Ticari amaçlı kullanmak için eser sahibine başvurmak mümkün.).



**No Derivate Works - Türetilemez:** Eserin türevinin yaratılmaması koşulu. Bu koşulu içeren lisanslı eserlerin türevlerinin yapılmasına izin verilmemektedir eğer isteniyorsa sadece olduğu gibi kullanılması gerekir.



# GPL Lisansı



- General Public Licence / Genel Kamu Lisansı
- ✓ Programı sınırsız kullanma özgürlüğü.
- ✓ Programın nasıl çalıştığını inceleme ve amaçlara uygun değiştirme özgürlüğü.
- ✓ Programın kopyalarını sınırsız dağıtma özgürlüğü.
- ✓ Programın değiştirilmiş halini dağıtma özgürlüğü.

# Diğer Yazılımlar

- ◉ Ücretsiz Sürümler
  - > Freeware
- ◉ Deneme Sürümleri
  - > Shareware / Demo
  - > Zaman veya özellik kısıtlı
- ◉ Paralı sürümler
  - > Full

Not: Tüm yasal yazılımlarda lisans sözleşmesi olmak zorundadır.

Aşağıdakilerden hangisi "Etik" kavramı için doğru bir ifadedir?

- A Etik doğru davranışlarda bulunmaktır.
- B Kişinin herhangi bir durum karşısında gösterdiği ahlaki davranışlardır.
- C Doğru bir insan olmaktır
- D Erdem ve ahlâk anlayışına sahip olmaktır
- E Hepsi



Creative Commons organizasyonuna dahil olan bir eserde resimdeki kısıtlamanın olması ne anlama gelir?

- A Eserin ilk sahibi belirtilmelidir.
- B Türetilemez.
- C Ticari olarak kullanılamaz.
- D Aynı lisansla paylaşılabilir.
- E Ticari bir amaç olmadığı sürece eser üzerinde değişiklik yapıp paylaşılabilir.

I. Telif hakları konusunda esneklik sağlamayı amaçlayan, eser sahibinin haklarını koruyarak, eserlerin paylaşımını kolaylaştırıcı modeller sunan bir organizasyondur.

II. Kâr amacı güden bir organizasyondur.

III. Creative Commons organizasyonuna dâhil olan eserler, kaynağı belirtmek ön şartıyla belirli kısıtlamalar göz önünde bulundurularak kullanılabilir.

Creative Commons Organizasyonuyla ilgili yukarıda veilen bilgilerden hangisi veya hangileri doğrudur?

A Yalnız I

B Yalnız II

C I ve II

D I ve III

E Hepsi

Aşağıdakilerden hangisi GPL lisansına sahip bir yazılıma ait özelliklerden değildir?

- A Yazılımı ücretsiz kullanabiliriz.
- B Yazılımı sınırsız kullanabiliriz.
- C Yazılımı kullanabilmek için satın almamız gerekir.
- D Yazılım açık kaynak kodlu olduğu için, inceleyip üzerinde değişiklik yapabiliriz.
- E Yazılımı kopyalamamız sorun oluşturmaz.

# Erişim (Bilgiye Erişim)



Bilgiye erişebilecek düzeyde bilişim bilgisi,

Bilginin yararlılığını test edecek düzeyde bilgi okuryazarlığı,

Bilgiye erişmenin varsa maddi karşılığı olan ekonomik g¼ç.

Herhangi bir bilişim teknolojisi ¼r¼n¼nden bilgiye erişimde kişinin taşıması gereken ¼zellikler



## 2.3. Gizlilik

- Kişiyeye ait her türlü bilgiyi saklama becerisi,
- **Gizlilik:** Bilginin yetkisiz kişilerce görülmesinin engellenmesidir.



Google



Burası Japonya Olsa beğenirdiniz. Ama Burası Bayburt - Of - Çaykara yol ayrımı 🤔🤔 Beğenmeyecek misiniz 😊😊

See Translation



**ÖNCE**



**SONRA**



## "KUR'AN YIRTAN KIZ"

Uzun süredir internette şehir efsanesi haline gelen ve "Kur'anı yırtan kız" olarak paylaşılan, 2000'li yılların efsanevi fotoğrafı olan ve e-posta zincirleri aracılığıyla yüzlerce kişinin zihninde yer edinen bu fotoğraf ise Avustralyalı sanatçı Patricia Piccinini'nin 2003 yılında "The Leather Landscapes" kurgusundaki (Enstelasyon:Yerleştirme sanatı.) bir heykele aitti.



Efsanelerini seven ve sosyal medyada gündem olmak isteyen kişilerin yaptığı sansasyonel haberler bir dönemi hayli meşgul etmişti. Ancak günümüzde artık insanlar bu haberlere kolay kolay inanmıyor.

## 2.4. Doğruluk

- Sorumluluk kimde?
- İnternet ortamında bulunan her bilgi doğru mu?

Peki ne yapmalıyız

- ✓ Davranışlarımızın sorumluluğunu al
- ✓ Bilginin kaynağını kontrol et
- ✓ web sayfalarının adresini kontrol et



# meb.gov.tr

Kurum/Kuruluş/Şirket

Kategori Uzantısı

Ülke Kodu

- com → ticari şirketler /commercial
- org → dernek, sendika gibi sivil toplum örgütleri /organization
- gov → devlete ait siteler /government
- edu → üniversiteler /education
- k12 → 12 yıllık eğitime dahil olan okullar /ilkokul, ortaokul ve liseler
- net → internet, ağ üzerine iş yapan şirketler /network
- ...

SY Suriye  
SZ Svaziland  
TC Turks ve Caicos Adası  
TD Çad  
TF Fransız Güney Toprakları  
TG Togo  
TH Tayland  
TJ Tacikistan  
TK Tokelau  
TM Türkmenistan  
TN Tunus  
TO Tonga  
TP Doğu Timor  
TR TÜRKİYE  
TT Trinidad ve Tobago  
TV Tuvalu  
TW Tayvan  
TZ Tanzanya  
UA Ukrayna  
UG Uganda  
UK Birleşik Krallık  
UM US Minor Outlying Adası  
US Amerika Birleşik Devletleri  
UY Uruguay  
UZ Özbekistan  
VA Vatikan

Uluslararası Bilgisayar Etik Enstitüsüne göre bilişim teknolojilerinin doğru bir şekilde kullanılabilmesi için aşağıda belirtilen 10 kurala uyulması gerekmektedir.

- 1. Bilişim teknolojilerini başkalarına zarar vermek için kullanmamalısınız.
- 2. Başkalarının bilişim teknolojisi aracılığı ile oluşturduğu çalışmalarını karıştırmamalısınız.
- 3. Başkasına ait olan verileri incelememelisiniz.
- 4. Bilişim teknolojilerini hırsızlık yapmak için kullanmamalısınız.
- 5. Bilişim teknolojilerini yalancı şahitlik yapmak için kullanmamalısınız.
- 6. Lisanssız ya da kırılmış/kopyalanmış yazılımları kullanmamalısınız.
- 7. Başkalarının bilişim teknolojilerini izinsiz kullanmamalısınız.
- 8. Başkalarının bilişim teknolojileri aracılığı ile elde ettiği çalışmalarını kendinize mal etmemelisiniz.
- 9. Yazdığınız programların ya da tasarladığınız sistemlerin sonuçlarını göz önünde bulundurmalısınız.
- 10. Bilişim teknolojilerini her zaman saygı kuralları çerçevesinde kullanmalı ve diğer insanlara saygı duymalısınız.

# Arama Motoru Kullanımı

e okul

Tümü Haberler Videolar Görseller Alışveriş Daha fazla Ayarlar Araçlar

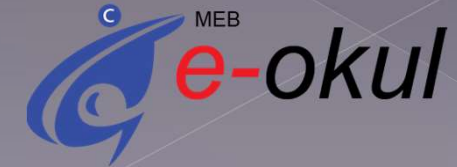
Yaklaşık 3.320.000 sonuç bulundu (0,24 saniye)

**E-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi - Meb**  
<https://e-okul.meb.gov.tr/>

**T.C. Millî Eğitim Bakanlığı e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi**  
<https://eokulyd.meb.gov.tr/>  
2017-2018 öğretim yılı e-Kayıt uygulaması sonucu adres bilginize göre Anasınıfı, İlkokul 1. sınıf veya Ortaokul 5. sınıfa kayıt yaptırmanız gereken okulu görmek ...

**e-Okul İlkÖğretim Uygulamaları**  
<https://eokulyd.meb.gov.tr/IlkOgretim/MEM/IOM00009.aspx>  
2017-2018 Öğretim Yılı Okul Öncesi - İlkokul - Ortaokul e-Kayıt Sonuçları. Giriş Kodunuz, : Giriş Kodu, : T.C. Kimlik No, : Doğum Tarihi, : GG/AA/YYYY ...

**e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi**  
[www.eokul-meb.com/](http://www.eokul-meb.com/)  
e okul Veli bilgilendirme sistemi, TEOG Sonuçları 2017 e okul öğrenci haber e okul yönetim bilgi sistemi giriş Öğrenci ve öğretmen meb eokul vbs.



BISMILLAHIRRAHMANIRRAHIM"la havle ve la kuvvete illa billahil aliyyul azim"AMIN.bu mesaji 9kisiye gönder.dilegin kabul oluyor inanmiyordum ama oluyor...:))eger silersen veya göndermezsen Allah dilegini kabul etmesin.Simdi saatine bak! 9dakika sonra seni mutlu eden bi olay olacak yolla ayet gectigi icinnn.. Burda 7 kisi var

HZ. Muhammedin ahlaki

HZ. Süleymanin saadeti

HZ. Eyübün sabri

HZ. Yusufun güzelliği

HZ. Hamzanin cesareti

HZ. Alinin bilgisi ve 124 bin Peygamberin duasi seninle olsun. Bu mesaj hacdan geliyor. 20 kisiye gönder bu aksam mucizeyle karilasacaksın ALLAH rizasi icin dene. Allah rizasi dedigi icin ihmal etme. Hicbir zaman yanilmaz insallah yarin güzel bir haber alirsin erteleme. Ben yaptım

Benim görevim bitti 🙌🙌🙌

11:09

## Sosyal Medya Yalanları Dev İskelet

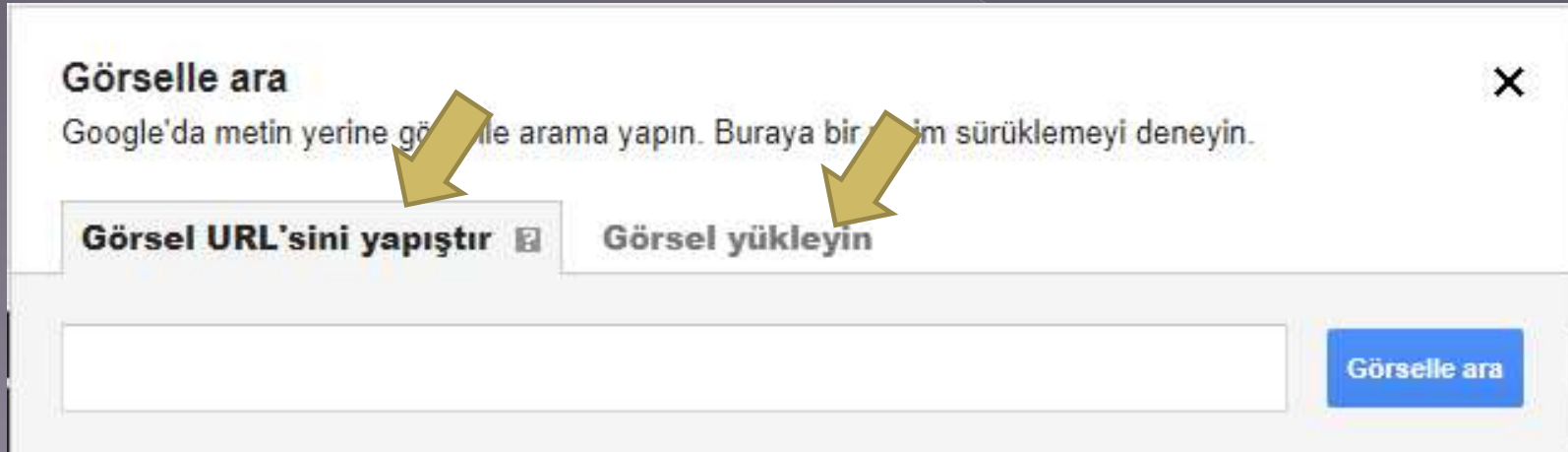
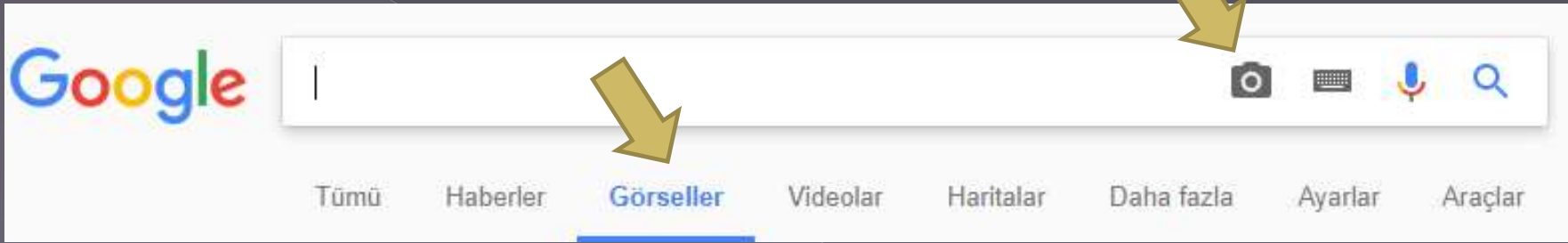
BU MEKTUPTAN YIRMI KOPYA  
ÇIKARTIP BAŞKALARINA İLETİRSENİZ  
HAYATINIZ DEĞİŞECEK. EĞER  
İLETMEZSENİZ.....

ŞİMDİ  
SİCTİK...





# Benzer Görseli Arayın





**Sıf bir resim ve yanında bir alıntı var diye  
internette okuduğunuz herşeye inanmayın**

**ABRAHAM LINCOLN**

## 2.5. İnternet Etiği

- Bize yapılmasından hoşlanmadığımız davranışları başkalarına yapmaktan kaçınmalıyız
- İnternet'i kullanırken her kültüre ve inanca saygılı olmalıyız
- Sürekli büyük harfler ile yazışmanın yüksek sesle konuşmak anlamına geldiği unutulmamalı.
- Özel hayatlara saygı gösterilmeli, kişilere ait sırlar paylaşılmamalıdır.
- Kaba ve argo konuşmamalıyız. Kaba ve argo konuşmak karşımızdaki kişiyi incitir ve kendi karakterimizin yaralanmasına sebep olur
- İzinsiz bilgi paylaşımı yapmamalıyız.
- Doğruluğundan emin olmadığımız bilgi, belge veya haberi doğruymuş gibi paylaşmamalıyız.
- İnterneti başkalarına zarar vermek amacıyla kullanmamalıyız.

# BİLGİ GÜVENLİĞİ

- Önem teşkil eden her tür bilgiye **izin alınmadan** ya da **yetki verilmeden erişilmesi**, bilginin **ifşa edilmesi**, **kullanımı**, **değiştirilmesi**, **yok edilmesi** gibi tehditlere karşı alınan tüm tedbirlere bilgi güvenliği denir



- ◉ **Gizlilik**: Bilginin yetkisiz kişilerce görülmesinin engellenmesidir.
- ◉ **Bütünlük**: Bilginin yetkisiz kişiler tarafından değiştirilmesi ya da silinmesi gibi tehditlere karşı korunmasıdır.
- ◉ **Erişilebilirlik**: Bilginin yetkili kişilerce ihtiyaç duyulduğunda ulaşılabilir ve kullanıma hazır durumda olmasıdır.

## 3.1. Bilgi Güvenliğine Yönelik Tehditler

- **Siber**; temeli bilişim teknolojilerine dayanan, tüm cihaz ve sistemleri kapsayan yapıya verilen genel addır
- **Siber Suç**: Bilişim teknolojileri kullanılarak gerçekleştirilen her tür yasa dışı işlemdir.
- **Siber Saldırı**: Hedef seçilen şahıs, şirket, kurum, örgüt gibi yapıların bilgi sistemlerine veya iletişim altyapılarına yapılan planlı ve koordineli saldırıdır.
- **Siber Savaş**: Farklı bir ülkenin bilgi sistemlerine yapılan planlı ve koordineli saldırılardır.
- **Siber Terörizm**: Bilişim teknolojilerinin belirli bir politik amaca ulaşabilmek için hükümetleri, toplumu, bireyleri ve kuruluşları yıldırma, baskı altında tutma amacıyla kullanılmasıdır.
- **Siber Zorbalık**: Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak bir birey ya da gruba, özel ya da tüzel bir kişiliğe zarar verme davranışlarının tümüdür.

# Siber (Dijital) Zorbalık

- Zorbalık yapan hesaplara;
  - > cevap vermeyin,
  - > tartışmaya girmeyin,
  - > hesabı engelleyin.
- Bu hesapları, bulunduğunuz sosyal medya platformundaki “Bildir/Şikâyet Et” bağlantısını kullanarak şikâyet ediniz.
- Size yönelik etik dışı davranışlar artarak ve ağırlaşarak devam ederse bunların ekran görüntülerini ve mesajları kaydediniz ve hukuki yollara başvurunuz.
- Zorba bir hesap için kötü kullanım bildirim sayısı fazla olursa o hesabın site yönetimi tarafından incelenmesi ve kapatılması daha çabuk olacaktır.



# Parola ? Şifre ? Pin ?

- “parola” bir hizmete erişebilmek için gerekli olan, kullanıcıya özel karakter dizisidir.
- “Şifre” sanal ortamdaki verilerin gizliliğini sağlamak için veriyi belirli bir algoritma kullanarak dönüştüren yapıdır.
- “Pin” 1234567890

# Sayısal Dünyada Kimlik ve Parola Yönetimi



- Parola, büyük/küçük harfler, noktalama işaretleri ve özel karakterler içermelidir.
- Parola, -aksi belirtilmedikçe- en az sekiz karakter uzunluğunda olmalıdır.
- Parola, ardışık harfler ya da sayılar içermemelidir.
- Belirli aralıklar ile yeni parola oluşturulması gerekir.
- Parola başkalarıyla paylaşılmamalıdır.
- Parolalar, basılı ya da elektronik olarak hiçbir yerde saklanmamalıdır.
- Başta e-posta adresinin parolası olmak üzere farklı bilişim sistemleri ve hizmetler için aynı parolanın kullanılmaması gerekir.







# Güvenli Parola Oluşturma Yöntemleri

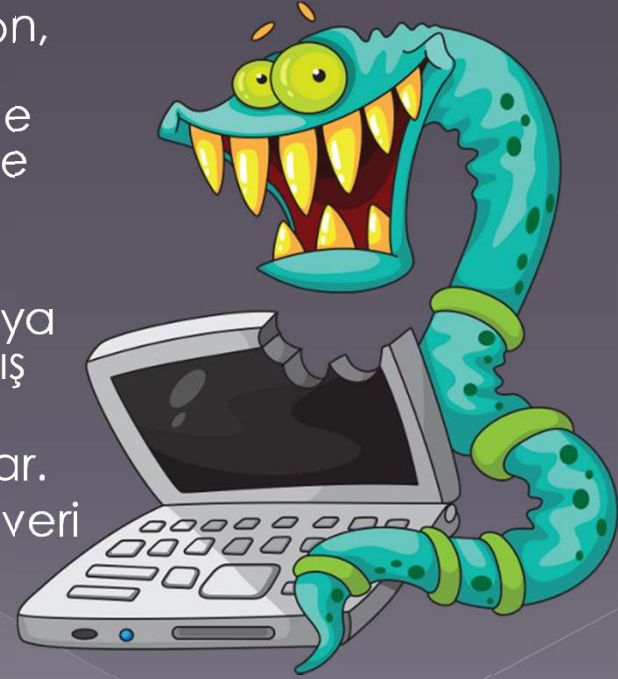
- Anahtar kelime oluştururken; G yerine 6, g yerine 9, Ş yerine \$, a yerine @, i veya l yerine 1 gibi karakterler kullanılabilir.
- Alsancak → A1s@nc@k → Twitter için A1s@nc@k TW gibi..
- “Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.” → M0kd@kM@il (e-posta için)

# Kişisel Bilgisayarlarda ve Ağ Ortamında Bilgi Güvenliği

**Virus** (Virüs) : Bilgisayar, dizüstü, tablet, akıllı telefon, akıllı televizyon, ip/bebek kamera, güvenlik sistemi cihazları ana üniteleri dahil yazılımsal olarak bir işletim sistemi bulunan tüm cihazlarda, komple yazılım veya bitişik kod bloğu olarak barınabilen zararlı faaliyetlere hizmet eden tüm program yapılarına verilen genel isimlendirme.

Zararlı Yazılım (Malware): Bilişim sistemlerinin çalışmasını bozan veya sistem içinden bilgi çalmayı amaçlayan kötü niyetlerle hazırlanmış yazılımlardır.

- Solucan (worm): Kendiliğinden çalışır ve kendi kendini kopyalar.
- Truva Atı (trojan): Görünürde masum bir yazılım, arka planda veri çalar.
- Casus (spyware): İstatistiki bilgi toplar. Genelde interneti yavaşlatır.
- Keylogger(tuş kaydedici): klavyede basılan her tuşu kaydedip sahibine gönderir



# Zararlı Programlara Karşı Alınacak Tedbirler

- Bilgisayara antivirüs ve İnternet güvenlik programları kurularak bu programların sürekli güncel tutulmaları sağlanmalıdır.
- Tanınmayan/güvenilmeyen e-postalar ve ekleri kesinlikle açılmamalıdır. Örneğin resim.jpg.exe isimli dosya bir resim dosyası gibi görünse de uzantısı exe olduğu için uygulama dosyasıdır.
- Zararlı içerik barındıran ya da tanınmayan web sitelerinden uzak durulmalıdır.
- Lisanssız ya da kırılmış programlar kullanılmamalıdır.
- Güvenilmeyen İnternet kaynaklarından dosya indirilmemelidir.
- Bilgisayarınızda dosyaların uzantıları sürekli görünür şekilde listelenmelidir



Yonet Yeni Birim (D:)

Görünüm Sürücü Araçları









Çok büyük simgeler Büyük simgeler Orta boyutlu simgeler  
Küçük simgeler Liste Ayrıntılar  
Döşemeler İçerik

Düzen

Sıralama ölçütü Gruplandırma ölçütü  
Sütun ekle  
Tüm sütunları sığacak şekilde boyutlandır

Geçerli görünüm

bilgisayar > Yeni Birim (D:)

| Ad  | Değiştirme tarihi | Tür           | Boyut          |
|---|-------------------|---------------|----------------|
|  MK-V7-EYL-WINDOWS-10-Faz1-Faz2_1_              | 5.12.2018 14:46   | ISO File      | 12.976.364 ... |
|  SaveAsPDFandXPS                                | 22.02.2018 13:30  | Uygulama      | 939 KB         |
|  F85FD4FBBF8C                                   | 18.01.2018 00:32  | Dosya         | 1 KB           |
|  sosyal_lenovo2_w10MyBackup_full_b1_s1_v1.tib | 25.12.2017 18:29  | TIB Dosyası   | 9.372.694 KB   |
|  55   | 29.11.2017 13:34  | JPG Dosyası   | 65 KB          |
|  administrator açma                           | 8.09.2017 06:01   | PNG Dosyası   | 42 KB          |
|  modasenaı                                    | 13.05.2017 15:57  | PNG Dosyası   | 76 KB          |
|  Program Files                                | 19.09.2019 17:58  | Dosya klasörü |                |

**Dosya Uzantısı: Bir Windows dosya isminin içindeki en son noktadan itibaren dosya sonuna kadar olan ve genelde üç harften oluşan bölümdür.**

- ⦿ Kendi başına çalışan ve virüs içerebilen dosya türlerine örnek olarak **\*.exe, \*.com, \*.vbs, \*.js, \*.scr, \*.msi \*.bat** dosyalarını gösterebiliriz. ("\*" işareti dosya ismini temsil etmektedir.)
- ⦿ Kesinlikle virüs içermeyen dosya türlerine örnek olarak ses dosyaları (\*.mp3, \*.wav, \*.mid), metin dosyaları (\*.txt, \*.pdf, \*.ini, \*.log), resim dosyaları (\*.bmp, \*.jpg, \*.gif, \*.ico), film dosyaları (\*.mpg, \*.mpeg, \*.avi, \*.asf) örnek olarak gösterilebilir.
- ⦿ Word (\*.doc) ve Excel (\*.xls) dosyaları makro virüsü içerebilir. Eğer bir \*.doc dosyasında makro varsa Word (veya Excel) açılışta makroyu etkinleştirip etkinleştirmeyeceğinizi size soracaktır. Bir Word dosyasının makro içermesi mutlaka virüs içerdiği anlamına gelmez.

1. Ünite Bitti :)

Bir sonraki ünitemiz

Problem Çözme ve Algoritmalar ;)